

105334

U

Uttalelse gitt av 11 høyesterettsdommere den 25/6 1942
om Grunnlovens § 71.

Det fremgår av Grl. § 71 at det Storting som ble valgt i 1936 ikke kan sammenkalles etter valgperiodens utløp, hverken som ordentlig eller overordentlig storting. Dets myndighet er definitivt opphørt, og det kan ikke i kraft av konstitusjonell nødrett gjenoppstå som statsmakt.

I stortingsdok.nr. 11-1945 har høyesterettenstemmig uttalt det stikk motsatte. Det samme har stortingets utenriks- og konstitusjonskomite uttalt i Innst.S.nr.4 1945.

Stortings dokument nr. 1. 1945 s. 21.I. erklærer:

1. Stortinget var under den rådende tilstand i 1940 Norges høyeste og eneste konstitusjonelle myndighet etterat regjeringen hadde forlatt landet. Såvidt Presidentskapet bekjent, ble der her i landet ikke gjort gjeldende noen avvikende oppfatning av dette.
2. Den 12. sept. 1940 sendte St.s Presidentskap gjennom dr. Dellbrügge skriftlig erklæring til Hitler om at Presidentskapet ved drøftelse med alle stortingets partier har kunnet fastslå at Stortinget eenstemmig var villig til å samarbeide med okkupanten.
3. Den 27.9.40 erklærte en deputasjon fra Landsorganisasjonen, bestående av Viggo Hansteen, Jens Berg og Nico Sess overfor den kommisariske regjering ved sosialminister Birger Meidell det samme. L.O var villig til å samarbeide med okkupanten.
- . Norge kunde ikke samtidig samarbeide med og føre krig mot en og samme stat.
5. Norges borgere er forpliktet til å lyde landets høyeste konstitusjonelle myndighet, Stortinget. Det kan avskjedige en regjering, men regjeringen kan ikke avskjedige Stortinget.
6. Dersom det var forbrytersk av norske borgere å lyde Stortinget og dersom det altså er i rettens navn at borgerne nå straffes og berøves sine eksistensmidler og stillinger, fordi de har fulgt den høyeste og eneste konstitusjonelle myndighet i landet, kan det ikke være for meget forlangt, at de som straffes får klar beskjed om hvorvidt Stortinget ikke var den høyeste myndighet og hvilken lov denne oppfatning støtter sig til.
7. Stortingets beslutning av 12. sept. 40 og L.O.s meddelelse av 27.9.40 samstemmer altså om, at Norges interesser krevet det samarbeide med okkupanten, overensstemmende med krigsreglementets bestemmelser om okkupasjon. Dermed stemte også de første folkerettslærde i landet og som regjeringsadvokat Kristen Johansen, adv. Harald Holthe i Trondheim, de rettslærde som biskop Berggrav påberoper sig å ha konsultert i anledning et hyrdebrev han i spt. sendte ut til geistligheten. Også Castbergs betenkning av 4.9.40 går i samme retning.

Det var altså det norske folks vilje til å gjenopprette sin nøytrale holdning overensstemmende med sitt standpunkt fra 1814 av, som Stortinget og Landsorganisasjonen ga uttrykk for. Det var videre uttrykk for vårt folks syn på den situasjon som var inntrådt ved, at de som skulde vareta landets oppgaver, hadde forlatt dem og derved forvoldte en rekke vanskeligheter som ellers ikke vilde ha oppstått. Det ble også uttalt uttrykkelig gjentagne ganger av Presidentskapet og Norges myndigheter ellers, at de flyktede myndigheter ikke kunde vedbli i noen maktstilling etter flukten. Det var endelig vårt folks og hjemmeværende myndigheters standpunkt at det norske folk ikke kunde forspille sin rett til å vareta sine interesser fordi det ved sådan xaxetax å vareta sine interesser også unnlot å skade okkupantens interesser. Slike mulige fordeler for okkupanten var refleksvirkninger av det norske folks kamp for tilværelsen under okkupasjonens trykk. Når slike refleksvirkninger for okkupanten av fordelaktig karakter for ham måtte inntreffe, hadde det ikke noe med straffelovens prg. 86, bestemmelsen mot bistand til fienden ved råd eller dåd, å gjøre.

For det første gjelder bestemmelsen i prg. 86 stillingen under krig, men krigen er opphørt ved overgivelse og derved at rettsordenen inntrer for stater som har vedtatt fjerde Haagekonvensjon krigsreglement prg. 863. Den fastslår uttrykkelig at rettsordenen er gjenopprettet.

-2-

For det annet gjorde okkupanten gjeldende at dersom de avreiste myndigheter vilde vende tilbake til oppgavene her i landet vilde fordringene fra okkupantens side bli minst mulig strenge, men dersom disse myndigheter skulde vedbli å ha tilhold hos okkupantens motpart og dog beholde sin statsrettslige kompetanse her i landet, vilde faktisk komme til å spille rollen som gidsler for motpartens interesser og egge til fiendtlighet mot okkupanten her. I så fall vilde hele den vernedyktige ungdom i landet bli deportert og likeledes alle de som enten visste eller hadde en viss engelsk vennlighet eller tysk fiendtlighet. Risikoen for en sådan skjebne var såvidt alvorlig etter de prøver man hadde fra andre land at fedrelandsbevisste borgere ikke ønsket å ta ansvaret for sådan mulighet. Men fremforalt gjorde det hensyn sig gjeldende at det norske folk var på sultens rand ved den engelske blokade. Hvis man ikke fikk tilførsler fra tyskland vilde der oppstå nøds-tilstand i landet. Deres kan henvises til statistisk årbok for 1945. Men de innrømmelser gjorde ikke okkupanten uten tilsvarende innrømmelser fra norsk side. Den engelske blokade og Londonstyrets politikk ble derfor den største årsak til de innrømmelser som måtte gjøres overfor okkupanten.